

Список літератури

1. Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні».
2. <http://www.afp.org.ua/>
3. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму».

УДК 334.784

Є. Ю. Майоров,
фінансовий аналітик ТзОВ «ЛОТ»

ФІНАНСОВО-ПРОМИСЛОВІ ГРУПИ В АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Найбільш очевидним проявом масштабної концентрації і централізації капіталу є формування різноманітних форм *фінансово-промислових груп (ФПГ)*, які мають значний інвестиційний капітал і можливість акумуляції додаткових фінансових ресурсів. Світовий досвід існування ФПГ показує, що дані організаційні формування стали одним з найбільш ефективних інструментів довгострокового інвестування промислового виробництва. Головним завданням фінансової складової ФПГ є залучення і акумуляція фінансових коштів.

На відміну від таких форм інтеграції, як концерни, трести, картелі і промислові холдинги, ФПГ об'єднують під контролем центральної компанії юридично та економічно самостійні фірми і підприємства, що належать до різних галузей економіки, банки та інші фінансові установи. Таким чином забезпечуються максимально вільна передача технологій і обмін кваліфікованими кадрами. Центральна компанія здійснює стратегічне управління інвестиціями, виробництвом і збутом товарів, персоналом і капіталом. У її завдання входять збереження коопераційних зв'язків для випуску складної кінцевої продукції, суттєве розширення інвестиційних та експортних можливостей групи.

Активізація процесів диверсифікації в промисловості сприяє ослабленню позицій традиційних монополістів внаслідок припливу нового капіталу, подолання вузької спеціалізації виробництва, посилення реальної і потенційної конкуренції. Вторгнення на монополізований ринок будь диверсифікованої фірми або навіть

загроза вторгнення вже самі по собі можуть надати понижувальний вплив на ціни.

Процеси диверсифікації також зумовили появу ФПГ конгломеративної типу, утворених не пов'язаними між собою підприємствами, які представляють різні галузі промисловості. Конгломератам властива значна децентралізація управління. Їх відділення користуються більшою свободою у визначенні всіх аспектів своєї діяльності, ніж аналогічні структурні підрозділи інших диверсифікованих ФПГ.

Основним фінансовим блоком конгломеративної ФПГ часто виступає холдингова компанія. Диверсифікаційна структура конгломератів зменшує ризик збитків від кон'юнктурних і циклічних коливань ринку. Сфера їх інтересів охоплює передові галузі, пов'язані з виробництвом і використанням наукомісткої продукції.

В Україну вже сформований досить могутній національний капітал ФПГ.

На думку експертів, капіталізація фінансово-промислових об'єднань вселяє надію на продовження економічного зростання країни. Більше половини вироблюваного в Україну ВВП виробляють структури, підконтрольні фінансово-промисловим групам. Проте ні серйозним інвестором, ні активним користувачем інновацій, ні тим більше двигуном реформ вітчизняні ФПГ поки не стали. З іншого боку, вони сприяють координації дій та зменшення витрат підприємств. Як би там не було, діяльність груп — відображення реальної економічної ситуації, і з цим не можна не рахуватися.

Під ФПГ в Україну, як правило, мають на увазі об'єднання конкретних людей, контролюючих певні галузі промисловості і ряд фінансових установ. Невід'ємними атрибутами вітчизняних ФПГ також стають контроль над ЗМІ та тісна взаємодія з політичними структурами. Експерти виділяють п'ять домінуючих в Україну груп: концерн «Інтерпайп», компанії «Систем Кепітал Менеджмент» (СКМ), «Індустріальний Союз Донбасу» (ІСД), «Приват» і «Енерго». Крім того, на вітчизняному ринку оперують і російські ФПГ — «Лукойл», «Альфа-груп» і «Російський Алюміній».

Діяльність усіх представлених в Україні фінансово-промислових груп консервує сировинну модель вітчизняної економіки, оскільки вона спрямована на випуск продукції з низьким ступенем переробки, а також призводить до монополізації ринку, що сприяє збільшенню цін на їхні товари для внутрішнього споживача і зниження доходів бюджету (за допомогою оптимізації оподаткування).

Дійсно, існують природні монополії, однак виробництво металів і труб до таких аж ніяк не відноситься. Крім того, ці галузі надзвичайно енергоємні, що ставить Україну в економічну залежність від Російської Федерації.

Серед зарубіжних транснаціональних фінансово-промислових груп (ТФПГ) найбільш активними в нашій країні є всі ті ж російські структури. За прогнозами експертів, вже в найближчі три роки обсяги їхніх інвестицій в економіку України можуть сягнути \$ 1 млрд [1].

У цих умовах великий український бізнес, не здатний проводити активну експансію на зовнішні ринки, проте перешкоджає так званій пасивній інтеграції вітчизняної економіки у світову господарську систему (коли іноземні компанії скуповують велику частину активів країни, як це відбувалося в Угорщині та інших центральноєвропейських державах). При цьому українські ФПГ вирішують відразу два завдання — залучають необхідний капітал і зберігають регульовану «ізоляцію» країни.

Оптимальними умовами розвитку ФПГ залишаються вступ України до Світової організації торгівлі і створення зон вільної торгівлі з Європейським Союзом і в рамках Єдиного Економічного Простору при збереженні політичної незалежності держави.

Список літератури

1. Українські фінансово-промислові групи в політико-економічних процесах. Аналітичний огляд [Електронний ресурс] / О. Сушко, О. Лісничук. — Режим доступу : <http://soskin.info/ea/2003/6/20030608.html>.

УДК 330.356.4

Т. В. Майорова,

канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри банківських інвестицій, ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ

У царині сучасного глобального середовища з'явилися нові тенденції, які почали істотно впливати на розвиток національних інвестиційних процесів. Серед таких тенденцій найбільш важливими є концентрація інвестиційних потоків на основних напря-